

Tipografia

Andreu Balius / Pilar Górriz

Codi: 200649
Crèdits. 6 ECTS
Curs 2 Curs
Semestre 1r Semestre
Tipologia OBLIGATORIO
Matèria Processos del disseny
Data 6/9/2023 10:51

Aquesta assignatura s'imparteix en: Català
Les tutories es podran realitzar en: Català, Castellà i Anglès

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura

Recomanacions

Continguts

Metodologia

Avaluació

Bibliografia i Recursos

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat / www.eina.cat

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Presentació de l'assignatura

Breu descripció

La tipografia és una eina indispensable en la comunicació visual. És propi d'un dissenyador fer-ne un bon ús, amb criteris clars. El llenguatge escrit és un aspecte fonamental de la comunicació i la tipografia és la seva representació visual. A l'assignatura es treballen tant els valor funcionals com els valors expressius de la tipografia per tal de saber comunicar i transmetre qualsevol missatge de manera efectiva.

Objectius Formatius

Els objectius formatius d'aquesta assignatura són, bàsicament:

1. Saber seleccionar i utilitzar la tipografia de manera adequada en els projectes de disseny.
2. Conèixer i re-conèixer les formes de les lletres.
3. Dominar l'ús suficientment correcte de la tipografia en la composició del text.
4. Saber resoldre, amb recursos tipogràfics, les necessitats comunicatives — tant funcionals com expressives— dels projectes de disseny.
5. Desenvolupar una capacitat crítica en l'anàlisi tipogràfic i la comprensió de les relacions entre la tipografia i el context sociocultural en el qual s'aplica.
6. Entendre la tipografia dins del marc de la societat global contemporània.

Recomanacions

No es requereixen coneixements previs específics sobre la matèria d'estudi per matricular-se en aquesta assignatura.

Es recomana, però, haver aprovat les assignatures del primer curs, i tenir uns coneixements bàsics del programari que s'utilitzarà al llarg de l'assignatura: bàsicament, els programes d'edició de text (Adobe InDesign) i de dibuix vectorial (Adobe Illustrator), doncs no es dedicarà temps a ensenyar l'ús de cap programari en concret.

Continguts

- **El signe tipogràfic:** el caràcter. Conceptes bàsics.

Família tipogràfica, variants estil·lístiques, caixa alta, caixa baixa. Lligadures, versals i versaletes. Numerals: xifres capitals aliniades, xifres antigues, xifres tabulades, xifres volades. Signes de puntuació. Altres signes i símbols (contraaixa).

- L'Anatomia de la lletra. Proporcions verticals i horitzontals. Importància de l'alçada-x. Tipometria. Tamany. Escala. Correccions òptiques. Modulació i contrast. Pes/gruix i amplada. Textura i «color» tipogràfic. El ritme tipogràfic. Forma i contraforma. L'eix d'inclinació (cursives, itàliques i inclinades).

- **Classificacions:** Criteris de classificació. Classificació simple i classificació estilística. Tipografies multiescriptura.

- **Oralitat i escriptura:** L'alfabet com a representació de les llengües. Evolució de l'escriptura. L'origen i evolució de l'alfabet Llatí. Altres sistemes d'escriptura.

- **Evolució de la tipografia:** De la composició en plom a la tipografia digital. Procesos de creació, producció i distribució de fonts digitals.

- **El text:** La paraula, la línia i el paràgraf.

La importància dels blancs en la composició: L'espai entre lletres, l'espai entre paraules, l'espai entre línies, l'espai entre paràgrafs, l'espai entre columnes. Relacions entre cos de lletra, longitud de línia i interlínia.

- **Composició de text:** Control del paràgraf. Justificació del paràgraf. Particions. Sagnats. Caplletres. Ús de les versaletes.

- **Composició de text:** Jerarquies. Organització de la informació. La jerarquia en el text. Ús dels estils en la jerarquia del text.

- **Ortotipografia:** la gramàtica dels signes tipogràfics. Ortotipografia bàsica

- **La pàgina:** Arquitectura i organització dels continguts (paper / pantalla) Formats. Arquitectura de pàgina. Retícula i maquetació. Caixa tipogràfica. Blancs. Relació marges i taca de text.

- Criteris per a la selecció tipogràfica. Compatibilitat i combinació de tipografies.

- Valors funcionals de la tipografia. Microtipografia / Macrotipografia. El procés de la lectura. Llegibilitat i lecturabilitat. Tipografia per a l'edició. Tipografia per a la pantalla. Tipografia per a la senyalització.

- Valors emocionals de la tipografia. La tipografia com a imatge. Tipografisme. Valors culturals de la tipografia.

Metodologia

Metodologia docent

L'assignatura es porta a terme a partir de la combinació de classes teòriques i pràctiques.

Es realitzen treballs individuals i en grup, on es potencia la participació a través de l'exposició i correcció pública dels treballs dins de l'aula.

El contingut de l'assignatura es desenvolupa en base a tres grans eixos: la lletra, la paraula i el text, treballant els temes de macro/micro tipografia i prenent com a suports de comunicació tant el paper com la pantalla.

Activitats formatives

Al llarg del semestre es desenvolupen una sèrie d'exercicis pràctics setmanals i un projecte final que pren la forma d'una publicació. En aquest projecte final els alumnes han de demostrar les competències adquirides en l'assignatura.

Tots els treballs estan basats i recolzats per les exposicions teòriques, així com en l'ús d'una bibliografia específica de lectura obligada i una altra de recomanada.

El percentatge assignat a l'avaluació dels exercicis breus (setmanals) vinculats a una part concreta de la matèria és d'entre 5-10%, mentre que el projecte final té un percentatge assignat del 35%.

Al final del semestre es realitza una prova escrita, basada en el contingut teòric exposat en les sessions teòriques. El percentatge d'avaluació assignat a aquesta prova escrita es d'entre el 15-20%.

Avaluació

Sistema Avaluació

L'Objectiu de l'avaluació continuada és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.

A partir de la segona matrícula, l'avaluació de l'assignatura podrà consistir, a decisió del professor(s), en una prova de síntesi, que permet l'avaluació dels resultats d'aprenentatge previstos en la guia docent de l'assignatura. En aquest cas, la qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

L'avaluació continuada dels continguts impartits requereix d'un seguiment continuat de les capacitats i competències adquirides al llarg del semestre. Això es fa a través d'exercicis breus realitzats a l'aula i a través d'un projecte, de major complexitat, desenvolupat al final del semestre.

També es té en compte la participació i l'actitud pro-activa de l'estudiant a l'aula.

- Els treballs han de ser lliurats en la data establerta, segons l'enunciat.
- Els exercicis setmanals i el projecte final tindran la seva corresponent avaluació individual o en grup, segons el plantejament que s'indiqui en cadascun d'ells. En cas de no aprovar un treball, l'alumne podrà reavaluar-lo durant la setmana que hi ha prevista per a les reavaluacions, al final del semestre.
- Un treball no entregat no tindrà dret a reavaluació.
- La qualificació final de l'assignatura es basarà en una avaluació continuada dels exercicis i projectes realitzats i entregats per l'estudiant durant l'assignatura, i en la prova escrita final.
- La falta d'assistència —no justificada— de més del 20% de les classes (6+ classes) pot comportar un "no avaluable". Els estudiants que no presentin cap treball, tot i havent assistit a classe, tindran una qualificació de "no avaluable".
- En cas de poder justificar la no assistència (cas de malaltia o accident greu), l'alumne ha de notificar-ho al professor per poder acordar la forma més adequada de recuperar els treballs no presentats o els continguts no adquirits.

Normativa General d'Avaluació

// Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.

// Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

// Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

// En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0

aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

- Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.
- Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.
- Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.
- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Lliuraments

- Els treballs hauran de ser lliurats en la seva data corresponent. No s'acceptaran lliuraments fora de la data prevista, a menys que estiguin degudament justificats.
- Les entregues fora de la data de lliurament —si s'accepten— no optaran a una nota superior a 5.

Procés de Revisió

La revisió d'un treball o projecte es podrà sol·licitar al professor, segons el calendari lectiu.

Procés de Revaluació

Normativa general

No es contemplen sistemes de revaluació en els casos de les pràctiques externes, els TFG, i les assignatures / activitats formatives que, pel seu caràcter eminentment pràctic, no ho permeten.

Per participar a la revaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

Per participar a la revaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul.

- El lliurament de treballs (que optin a reavaluació) tindrà lloc el dia i hora que s'estableixi durant la setmana de reavaluació, al final del semestre.
- Optaran a reavaluació, únicament aquells treballs entregats i avaluats (en la seva data corresponent) i que no hagin superat la qualificació d'aprovat.
- Els treballs entregats durant la setmana de reavaluació, no optarán a una nota superior a 5,0.
- Les reavaluacions no serveixen per pujar nota.

Criteris d'Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitza en base als resultats obtinguts en els treballs desenvolupats al llarg del semestre. També es tindrà en compte la participació i l'actitud pro-activa de l'alumne a l'aula, així com l'evolució del seu aprenentatge al llarg del semestre.

Bibliografia i Recursos

Bibliografia de lectura obligada

Baines, Phil y Haslam, Andrew. Tipografía. Función, forma y diseño.
México: Gustavo Gili, 2002.

Hochuli, Jost. El detalle en la tipografía.
Valencia: Campgràfic Editors, 2007.

Lupton, Ellen. Thinking with type.
New York: Princeton Architectural Press, 2004.

Bibliografia de lectura recomendada

Bringhurst, Robert. The elements of typographic style.
USA: Hartley & Marks Publishers, 1992 - 2002.

Frutiger, Adrian. En torno a la tipografía.
Barcelona: Gustavo Gili, 2001.

Fontana, Rubén. La palabra, la letra y la página.
Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Gerstner, Karl. Compendio para alfabetos.
Barcelona: Gustavo Gili, 2003.

Gordon, R. Making digital type look good.
Thames and Hudson, 2001.

Gorodischer, Horacio F. Legibilidad y tipografía. La composición de los textos.
Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Jury, D. Tipos de fuentes. Regreso a las normas tipográficas.
Barcelona: Index Book, 2002.

Marín Álvarez, Raquel. Ortotipografía para diseñadores.
Barcelona: Gustavo Gili, 2013.

Martín Montesinos, José Luis / Mas, Montse. Manual de Tipografía
Valencia: Campgràfic Editors, 2019

Pohlen, Joep. Fuentes de letras.
Taschen, 2011.